

Redaksjon
Redaktør og ansvarlig utgiver
Ingard Lundebø

Redaksjonssekretær
Kim Hjarðar

Layout
Eivind Abusdal, Designerkontoret

I redaksjonen for nr 5
Tom Berby
Øystein Kolstad Johansen
Ivar Larssen-Aas
Marit Myking
Jon Otterbeck
Hanne Reinhold

Levende Historie
gis ut i samarbeid med
Forskningsparken AS, Oslo,
og med støtte fra
Norsk kulturråd og
Institusjonen Fritt Ord.

Annonsehenvendelser
MediaFokus AS
ved Dagfrid Hammersvik
Postboks 85, 1541 Vestby
tlf. 64 95 29 11
faks 64 95 34 50
mobiltelefon 930 65 180
e-post dhamme@online.no

Trykk: JMS Mediasystem
ISSN 1503-4208
3. årgang
© Historieforlaget AS

Redaksjonen påtar seg ikke ansvar
for innsendte manuskripter, bilder
etc. som ikke er bestilt.

Omslag
Foto Sitting Bull: Corbis/Scanpix.
Fotograf ukjent.
Foto bakgrunn: Corbis/Scanpix.
Fotografi av Edward S. Curtis.

Historieforlaget AS,
Huitfeldts gate 15, 0253 Oslo
tlf. 23 13 69 38
faks 22 44 46 50
redaksjon@levendehistorie.no

www.levendehistorie.no

Fagpressen **F** TF TIDSSKRIFT
FORENINGEN
www.tidsskriftforeningen.no

ABONNEMENTSSERVICE

Abonnement på *Levende Historie*
ved servicekontoret, Db-partner
telefon: 67 11 38 00 (10-15)
faks: 67 11 38 01
e-post: historie@dbpartner.no
brev: Abonnement *Levende Historie*,
boks 63, 1319 Bekkestua.
Årsabonnement: 6 nummer kr 445.

SMS: Skriv melding:
ABO Fornavn Etternavn
Adresse Postnummer Poststed.
Send til: 1985.
Husk mellomrom mellom alle ord.
Tjenesten koster kr 1. Vennligst ikke betal
abonnement før du har mottatt giro.

LEVENDE HISTORIE

leserforum

Folkemordet i Namibia

I artikkelen om folkemordet i Namibia i *Levende Historie* nr. 4, 2005 gir Tore Linné Eriksen en betimelig påminnelse om den tyske kolonimakts brutale fremferd mot herero-folket i Sydvest-Afrika (det nåværende Namibia) for hundre år siden.

Forfatteren skriver at "etter hvert som ny forskning kaster lys over tysk kolonialisme i Namibia, er det utbredt enighet om at det var her det tjuende århundres første folkemord fant sted, 1903-1908". Det er neppe behov for "ny forskning" for å stadfeste den utbredte enighet som råder i så måte. Tyskernes utryddelseskrig mot hereroene har vært vel kjent og dokumentert gjennom hele det sekel som er passert, som i Hans Geelmuydens *Jeg var i Sør-Afrika* fra 1952. Her fremgår det at herero-folkets antall, ifølge tyskernes egen statistikk over "heltekrigen", sank fra 80 tusen til 15 tusen i tidsrommet 1904-1911, samtidig som krigen også førte til at folketallene for khoikhoi-gruppen ("hottentotter") og damaraer ble redusert til under halvparten. Feltogets karakter av folkemord har det aldri vært noen tvil om.

ODD GUNNAR SKAGESTAD,
Oslo

Folkemordet i Namibia

I artikkelen om folkemordet i Namibia i *Levende Historie* nr. 4, 2005 gir Tore Linné Eriksen en betimelig påminnelse om den tyske kolonimakts brutale fremferd mot herero-folket i Sydvest-Afrika (det nåværende Namibia) for hundre år siden.

Forfatteren skriver at "etter hvert som ny forskning kaster lys over tysk kolonialisme i Namibia, er det utbredt enighet om at det var her det tjuende århundres første folkemord fant sted, 1903–1908". Det er neppe behov for "ny forskning" for å stadfeste den utbredte enighet som råder i så måte. Tyskernes utryddelseskrig mot hereroene har vært vel kjent og dokumentert gjennom hele det sekel som er passert, som i Hans Geelmuydens *Jeg var i Sør-Afrika* fra 1952. Her fremgår det at herero-folkets antall, ifølge tyskernes egen statistikk over "heltekrigen", sank fra 80 tusen til 15 tusen i tidsrommet 1904–1911, samtidig som krigen også førte til at folketallene for khoikhoi-gruppen ("hottentotter") og damaraer ble redusert til under halvparten. Feltogets karakter av folkemord har det aldri vært noen tvil om.

ODD GUNNAR SKAGESTAD,
Oslo

(Første halvdel av nedenstående inserat ble publisert i tidsskriftet Levende Historie nr.5 (september) 2005, s.10)

OGS/- 21.08.05.

Odd Gunnar Skagestad:

Artikkelen "Folkemordet i Namibia" - Levende Historie nr. 4 – 2005.

I ovennevnte artikkel gir Tore Linné Eriksen en betimelig påminnelse om den tyske kolonimakts brutale fremferd mot herero-folket i Sydvest-Afrika (det nåværende Namibia) for hundre år siden. Artikkelens innhold foranlediger imidlertid et par kommentarer:

Forfatteren skriver innledningsvis at *"etter hvert som ny forskning kaster lys over tysk kolonialisme i Namibia, er det utbredt enighet om at det var her det tjuende århundres første folkemord fant sted, 1903-1908"*.

Til dette må bemerkes at det er neppe behov for noen "ny forskning" for å stadfeste den utbredte enighet som råder i så måte. Tyskernes utryddelseskrig mot hereroene har vært vel kjent og vel dokumentert gjennom hele det sekel som er passert siden dengang. For nærmere referanse kan vises til Hans Geelmuydens nøkterne fremstilling i boken Jeg var i Sør-Afrika (Aschehougs forlag, Oslo 1952), side 123-126. Av det tallmateriale som her ble presentert, fremgår blant annet at herero-folkets antall (ifølge tyskernes egen statistikk over "heltekrigen") sank fra 80 tusen til 15 tusen i tidsrommet fra 1904 til 1911, samtidig som krigen også førte til at folketalene for khoikhoi-gruppen ("hottentotter") og damaraer ble redusert til under halvparten. Feltogets karakter av folkemord har det aldri vært noen tvil om.

I artikkelen skriver Linné Eriksen (s.45) at herero-lederen Samuel Maharero døde i Britisk Bechuanaland, og videre (s.46) at noen få tusen overlevde flukten fra Waterberg-området til den andre siden av grensen mot Britisk Bechuanaland. Begge steder opplyses at "Britisk Bechuanaland" er det samme som dagens Botswana. Dette er ikke riktig. Den nåværende staten Botswana var i kolonitiden (dvs. inntil 1966) et britisk protektorat under benevnelsen "Bechuanaland Protectorate". Det såkalte "British Bechuanaland" var imidlertid navnet på den nordligste delen av Kapp-kolonien: Opprinnelig (fra 1884) en egen kronkoloni, senere (1895) innlemmet i Kapp-kolonien, og inngikk sammen med resten av Kapp-kolonien i Sør-Afrika-Unionen da denne ble etablert i 1910. Under apartheid-tiden ble mesteparten av dette området organisert som et reservat (såkalt "homeland" eller "bantustan") under navnet Bophuthatswana. I dagens Sør-Afrika tilsvarende det gamle territoriet Britisk Bechuanaland i grove trekk den nordligste delen av provinsen Northern Cape (nord for Oranje-elven) samt den sydvestlige del av provinsen North-West.

Folkemordet i Namibia

I artikkelen om folkemordet i Namibia i *Levende Historie* nr. 4, 2005 gir Tore Linné Eriksen en betimelig påminnelse om den tyske kolonimakts brutale fremferd mot herero-folket i Sydvest-Afrika (det nåværende Namibia) for hundre år siden.

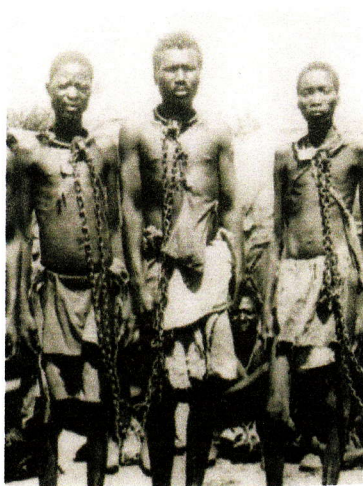
Forfatteren skriver at "etter hvert som ny forskning kaster lys over tysk kolonialisme i Namibia, er det utbredt enighet om at det var her det tjuende århundres første folkemord fant sted, 1903–1908". Det er neppe behov for "ny forskning" for å stadfeste den utbredte enighet som råder i så måte. Tyskernes utryddelseskrig mot hereroene har vært vel kjent og dokumentert gjennom hele det sekel som er passert, som i Hans Geelmuysens *Jeg var i Sør-Afrika* fra 1952. Her fremgår det at herero-folkets antall, ifølge tyskernes egen statistikk over "heltekrigen", sank fra 80 tusen til 15 tusen i tidsrommet 1904–1911, samtidig som krigen også førte til at folketallene for khoikhoi-gruppen ("hottentotter") og damaraer ble redusert til under halvparten. Felittogets karakter av folkemord har det aldri vært noen tvil om.

ODD GUNNAR SKAGESTAD,
Oslo

Tyske koloniar i Afrika

Eg las artikkelen om folkemordet i Namibia med stor interesse, då eg som student skreiv sær oppgåve om Namibia i historie. Ein god del av kva som var skrive, var likevel noko ukjent for meg, så det var ein artikkel som eg likte svært godt.

Det var likevel noko eg reagerte på i artikkelen, og det var framstillinga av måten Tyskland "fekk sin del av kaka" på etter Berlinkonferansen i 1884.



Krigsfanger i Namibia under tyskernes utryddelseskrig mot hereroene.

Tyskland vart tildelt store område i Afrika, ikkje berre Namibia og Tanzania. Dei fekk også det som er i dag Togo og ein del av Ghana og Kamerun. Tyskland hadde også før Berlinkonferansen interesser og handelsstasjonar i både Togo og Namibia.

Det vart sagt i artikkelen at Tyskland måtte nøye seg med land som ennå ikkje var okkupert, noko som ikkje stemmer heilt, då stormaktene krangla om kven som skulle få både Tanganyika (fastlands-Tanzania) og Kamerun. Tyskland vart den tredje største kolonimakta i Afrika etter Storbritannia og Frankrike, med 14 millionar "undersåttar".

Til slutt vil eg berre seie at eg set stor pris på at Noreg endeleg har fått eit så flott historiemagasin som *Levende Historie*.

ANDREAS EIKREM,
Mauseidvåg

Takk for interessen som både Odd Gunnar Skagestad og Andreas Eikrem har vist min artikkel.

At Tyskland begikk brutale over-

grep i Namibia er selvsagt ingen "nyhet". Det er vel kjent i historieforskningen, og selvsagt enda bedre kjent hos befolkningen i Namibia. Mitt poeng var at den nye forskningen slår fast at dette var det tjuende århundrets første folkemord (eller "genocide"), dvs. at det er en særegen form for massaker og krigføring. Lenge overså den internasjonale folkemordforskningen Namibia, men ny forskning – ikke minst når det gjelder konsentrasjonsleirene – har nå gjort det umulig å skrive oversiktsverker om folkemord

uten å gi Namibia en sentral plass. Og dét er altså nytt.

Til Eikrem vil jeg bare si at hans betraktninger er på sin plass, og at jeg kom til å ordlegge meg litt for knapt. Selvsagt var det strid om enkelte av de tyske områdene, men poenget var at dette var områder som ikke var okkupert da Tyskland for alvor kastet seg inn i kappløpet i begynnelsen av 1880-tallet, og at det således ikke var noen omfordeling hvor de andre imperialismaktene måtte gi fra seg noe.

TORE LINNÉ ERIKSEN

Skuffende bilde

Levende Historie skuffer som regel ikke, men bruker å gi en leseropplevelse som inspirerer til mer lesning. Nr. 3, 2005 skuf-



Bare se, ikke røre?

fer derimot. Ikke lesningen, men et bilde fra artikkelen om Tyrkia (side 65).

Det å ta på ruiner fremstår muligens ikke som alvorlig i forhold til hvordan ruiner langsomt forsvinner over tid, vært virker jo sterkere på erosjonen av de flere tusen år gamle ruinene. Så hva gjør det vel om jeg berører denne steinen?

Vel, svaret ligger muligens i Sacré Coeur, Paris, der det finnes en statue man skal ta på for å oppnå lykke her i livet. Her kan du tydelig se konsekvensen av "lykkens berøring"; statuen er glatt som den glatteste stein i fjæra.

Holdninger skapes av dere, *Levende Historie*, og av artikkelforfatterne deres. Derfor skulle Beate Slipher ha nøydt seg med å se på steinarbeidene i Pergamon. For mennesker som er historisk interessert, bør også være opptatt av å bevare kulturskattene best mulig for ettertiden – eller skal skattene bare være til glede for nåtidens turisme?

ELIN LILLEBØ

Jeg føler meg uenkelig truffet av kritikken her. Bildet ble tatt i et øyeblikks ønske om å skape et motiv med litt journalistisk og menneskelig appell. I Tyrkia, der "forbud" ser ut til å være et fremmedord, er det lett å glemme de ideelle prinsippene når de gamle minnene ikke bare berøres forsiktig, men i mange tilfelle blir klatret rundt på. Det ligger et dilemma her: Med en gang en historisk skatt er avdekket og gravd frem, preges den ubønnhørlig av tidens tann. Jeg skal gjøre mitt beste for ikke å hjelpe den neste gang jeg er på motivjakt og søker en vri på temaet "gammel stein".

BEATE SLIPHER